

Valtiovarainministeriön ehdotus valtiontalouden kehyspäättökseksi vuosille 2026—2029

4. Valtiontalous

Valtioneuvosto laatii julkisen talouden suunnitelman vaalikaudeksi ja tarkistaa sen vuosittain seuraavaksi neljäksi vuodeksi huhtikuun loppuun mennessä. Suunnitelma sisältää valtiontaloutta koskevan osan, valtiontalouden kehyspäättöksen. Julkisen talouden suunnitelman tulee perustua valtiovarainministeriön kansantalousosaston riippumattomaan makrotalouden ja julkisen talouden ennusteeseen.

Valtiovarainministeriö julkaisee ohessa 13.3.2025 valmistelutilanteen mukaisen, valtiovarainministeriön sisäiseen käsittelyyn perustuvan ehdotusluonnoksen julkisen talouden suunnitelmaan sisältyväksi valtiontalouden kehyspäättökseksi vuosille 2026—2029. Luonnoksessa ei ole voitu ottaa huomioon huhtikuussa 2025 julkaistavaa valtiovarainministeriön talousennustetta, johon lopullinen julkisen talouden suunnitelma ja valtiontalouden kehyspäättös tulevat perustumaan.

4.1. Valtiontalouden kehyssääntö

Vaalikauden kehyksestä vuosille 2024—2027 päätettiin hallituksen ensimmäisessä kehyspäättöksessä 9.10.2023. Valtiontalouden kehysjärjestelmä perustuu vaalikauden ajaksi asetettavaan sitovaan, reaalisena vaalikauden kokonaiskehykseen, johon tehdään vuosittain vain tarvittavat hinta- ja kustannustasotarkistukset sekä rakennekorjaukset. Kehysjärjestelmä perustuu ex ante -tarkasteluun, eli se rajoittaa valtion talousarvioissa budjetoitavien menojen määrää.

Menosäännön tarkoituksena on rajoittaa veronmaksajan maksettavaksi koituvien menojen kokonaismäärää sekä varmistaa valtiontalouden vastuullinen, pitkäjänteinen ja taloudellista vakautta edistävä menopolitiikka.

Kehysmenettely asettaa enimmäismäärän n. 85 prosentille valtion talousarviomenoista. Valtiontalouden kehyksen ulkopuolelle jäävät suhdanteiden ja rahoitusautomaatiikan mukaisesti muuttuvat menot, kuten työttömyysturvan, palkkaturvan, yleisen asumistuen sekä perustoimeentulotuen menot. Mainitut menot luetaan kuitenkin kehyksen piiriin niiden perusteisiin tehtyjen muutosten menovaikutusten osalta. Lisäksi kehyksen ulkopuolelle jäävät mm. valtionvelan korkomenot, arvonnalisäveromenot, finanssisijoitukset sekä menot, joissa valtio toimii teknisenä ulkopuoliselta saatavan rahoitusosuuden välittäjänä. Kehys ei myöskään kata valtion budjettitalouden ulkopuolisia rahastoja eikä muuta budjettivaltion ulkopuolista valtiontaloutta. Kehyksen piiriin luetaan kuitenkin Maatilatalouden kehittämisrahaston (ja 31.12.2025 asti Valtion asuntorahaston) talous siltä osin, kuin talousarvion perusteluissa otetaan kantaa niiden menojen määriin.

Myös lisätalousarviot sisältyvät kehykseen, ja niille on varattu kehyksestä tietty osuus, ns. lisätalousarviovaraus. Vuosittaisissa kehyspäättöksissä asetetaan myös hallinnonalakohtaiset menokehykset mutta vain vaalikauden kokonaiskehys, eli menokatto, on sitova. Uudelleenkohdennuksia voidaan tehdä hallinnonalojen välillä. Vaalikauden kehyksen ja hallinnonalakohtaisten kehysten väliin jää lisätalousarviovarauksen ohella myöhemmin kohdennettavaksi ns. jakamaton varaus. Jos menojen taso lisätalousarvioiden jälkeen jää kehystason alle, voidaan erotus, kuitenkin enintään 200 milj. euroa, käyttää seuraavana vuonna kertaluonteisiin menoihin kehyksen estämättä.

Hallitusohjelman mukainen 4 mrd. euron määräraikainen investointiohjelma otetaan huomioon kehystason rakennekorjauksena, eli vaalikauden kehystä nostetaan menoja vastaavasti. Julkisen

talouden suunnitelmaan sisältyy uusia investointiohjelmaan lukeutuvia määrärahoja 692 milj. euroa vuodelle 2026 ja 563 milj. euroa vuodelle 2027, mikä huomioidaan kehystasoa korottavana tekijänä. Luvuissa on huomioitu, että investointiohjelmaan luettavista MAL-hankkeista 40 milj. euroa rahoitetaan kehyksen puitteissa v. 2026 ja 50 milj. euroa v. 2027.

Venäjän hyökkäyssodan vuoksi Ukrainan tukemiseksi tarkoitettu uusi ja tilapäinen puolustusmateriaali-, siviilimateriaali- ja humanitaarinen apu katetaan kehyksen ulkopuolisena. Em. kahdenvälisiin tai monenkeskisiin sopimuksiin perustuvat menot otetaan huomioon kehystason rakennekorjauksena, eli vaalikauden kehystä nostetaan menoja vastaavasti. Julkisen talouden suunnitelmaan sisältyy uusina menoina Ukraina luovutetun materiaalin kompensoimista Puolustusvoimille yhteensä 188 milj. eurolla vuosina 2026—2027. Lisäksi Ukrainan tukeen luettava maksuosuus Euroopan rauhanrahastoon (EPF) ylittää aiemman arvion yhteensä 46 milj. eurolla vuosina 2026—2027.

Vaalikauden kehys vuosille 2026—2027 (vuoden 2026 hinnoin), milj. euroa

	2026	2027
Kehyspäättös 25.04.2024	76 317	75 676
Hinta- ja kustannustasotarkistukset	1 411	1 395
Rakenteelliset tarkistukset	622	688
Tarkistettu vaalikauden kehystaso (ml. lisätalousarviovaraus)	78 351	77 760

4.2. Budjettitalouden menokehitys ja määrärahakehitys

Budjettitalouden menojen kehitys 2026—2029

Vuonna 2026 budjettitalouden menojen arvioidaan olevan n. 89,8 mrd. euroa, joka on n. 0,6 mrd. euroa enemmän kuin vuoden 2025 varsinaisessa talousarviossa. Määrärahataason kasvua vuoteen 2025 verrattuna selittävät vuoden 2026 lakisääteiset ja sopimuserusteiset indeksitarkistukset (1,1 mrd. euroa). Toisaalta menoja vähentävät pääministeri Petteri Orpon hallituksen linjaamat uudistukset ja menosäästöt (n. 0,7 mrd. euroa).

Budjettitalouden menojen arvioidaan olevan kehyskaudella keskimäärin 89,2 mrd. euroa vuoden 2026 hintatasossa. Vuonna 2029 budjetin menojen arvioidaan olevan 88,4 mrd. euroa (vuoden 2026 hintatasossa), mikä on n. 1,3 mrd. euroa vähemmän kuin vuodelle 2026 arvioidut menot. Menotason lasku johtuu esim. Puolustusvoimien hävittäjähankkeen määrärahatarpeen vähenemisestä v. 2029. Lisäksi määrärahatarvetta pienentävät mm. hallituksen 4 mrd. euron investointiohjelman määrärahavaikutuksen väheneminen ja hankkeiden päättyminen sekä energiatuen maksatusten hiipuminen.

Kehyksen ulkopuoliset menot

Kehyksen ulkopuolisten menojen arvioidaan olevan 11,9 mrd. euroa v. 2026, mikä on n. 0,4 mrd. euroa vähemmän kuin mitä vuodelle 2025 on budjetoitu. Menoja alentaa suhdanneluonteisten menojen supistuminen. Lisäksi EU-elpymisvälineen tuloilla rahoitettavat menot alenevat vuoteen 2026 saakka, jonka jälkeen ne päättyvät.

Kehyksen ulkopuolisten menojen kokonaistaso on kehyskaudella keskimäärin 12,2 mrd. euroa. Valtionvelan korkomenojen arvioidaan olevan 3,2 mrd. euroa v. 2025 ja nousevan asteittain 4,4 mrd. euroon vuoteen 2029 mennessä. Arvonlisäveromäärärahojen taso nousee kehyskaudella pitkälti syksyllä

2024 tehdyn alv-korotuksen vuoksi. Valtion asuntorahasto sulautetaan talousarvioon vuodesta 2026 alkaen. Aiemmin rahastosta maksetut valtion tukeman asuntotuotannon korkotukimenot ja takauskorvaukset luetaan kehyksen ulkopuolisiksi menoiksi.

Kehyksen ulkopuoliset menot, mrd. euroa

	2025 (TA)	2026	2027	2028	2029
Suhdanneluonteiset menot	4,4	3,9	3,7	3,7	3,8
Veroperustemuutosten kompensatiot kunnille	-0,3	-0,3	-0,2	-0,2	-0,1
EU:lta saatavia tuloja vastaavat menot	1,4	1,4	1,3	1,3	1,2
Korkomenot	3,2	3,3	3,7	4,1	4,4
Finanssisijoitukset	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2
Tekniset läpivirtaukset	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5
Arvonlisäveromäärärahat	1,7	1,9	2,0	1,9	1,8
Siirto valtion televisio- ja radiorahastoon	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
EU-elpymisvälineen tuloilla rahoitettavat menot	0,5	0,3	0,0	0,0	0,0
Valtion tukeman asuntotuotannon korkotukimenot ja takauskorvaukset	0,0	0,2	0,1	0,1	0,1
Yhteensä	12,3	11,9	12,0	12,2	12,5

Hinta- ja kustannustasotarkistukset sekä rakenteelliset tarkistukset

Lakisääteiset ja sopimusperusteiset indeksitarkistuksen nostavat vuosien 2026—2029 kehykseen kuuluvien menojen kokonaismäärää n. 1,1 mrd. eurolla verrattuna kevään 2024 kehyspäätökseen, kun huomioidaan vuoden 2026 hinta- ja kustannustasoon siirtymisen vaikutus. Muiden kuin lakisääteisesti tai sopimusperusteisesti indeksitarkistettavien menojen perusteella kehystasoon tehtävä hintakorjaus korottaa kehystasoa runsaat 0,2 mrd. euroa vuositasolla vuosina 2026—2027.

Rakenteellisten tarkistusten vuoksi kehystaso nousee n. 0,6 mrd. eurolla v. 2026 ja n. 0,7 mrd. eurolla v. 2027. Rakenteelliset tarkistukset sisältävät mm. hallituksen 4 mrd. euron investointiohjelmaan luettavia menoja sekä tukea Ukrainalle, joista on päätetty edellisen kehyspäätöksen jälkeen. Lisäksi on tehty menoajoitusmuutoksia mm. puolustusmateriaalihankintojen määrärahoihin sekä perustemuutoksia kehysten ulkopuolisille momenteille. Kun otetaan huomioon kehykseen luettavien menojen taso tässä valtiontalouden kehyspäätöksessä, jää jakamattomaksi varaukseksi 218 milj. euroa v. 2026 ja 175 milj. euroa v. 2027.

Valtiontalouden kehykset hallinnonaloittain sekä arvio kehyksen ulkopuolisista menoista vuosina 2026—2029, milj. euroa vuoden 2026 hinta- ja kustannustasossa

	2026	2027	2028	2029
23. Valtioneuvoston kanslia	242	242	229	229
Kehysmenot	219	218	206	206
Kehyksen ulkopuoliset menot	23	23	23	23
24. Ulkoministeriö	1 197	1 221	1 155	1 155
Kehysmenot	1 093	1 117	1 051	1 051
Kehyksen ulkopuoliset menot	104	104	104	104
25. Oikeusministeriö	1 240	1 254	1 231	1 266
Kehysmenot	1 177	1 190	1 168	1 201
Kehyksen ulkopuoliset menot	64	64	63	65

26. Sisäministeriö	1 932	1 902	1 915	1 825
Kehysmenot	1 702	1 699	1 685	1 685
Kehyksen ulkopuoliset menot	231	203	230	140
27. Puolustusministeriö	6 326	6 544	6 869	5 470
Kehysmenot	5 684	5 703	6 211	4 815
Kehyksen ulkopuoliset menot	642	842	658	655
28. Valtiovarainministeriö	41 793	41 953	41 867	42 358
Kehysmenot	41 453	41 519	41 378	41 811
Kehyksen ulkopuoliset menot	340	435	488	547
29. Opetus- ja kulttuuriministeriö	8 761	8 729	8 717	8 673
Kehysmenot	8 712	8 684	8 672	8 628
Kehyksen ulkopuoliset menot	49	45	45	45
30. Maa- ja metsätalousministeriö	2 539	2 593	2 528	2 515
Kehysmenot	1 605	1 630	1 588	1 575
Kehyksen ulkopuoliset menot	935	963	941	941
31. Liikenne- ja viestintäministeriö	3 794	3 585	3 532	3 365
Kehysmenot	2 602	2 401	2 348	2 182
Kehyksen ulkopuoliset menot	1 193	1 184	1 184	1 184
32. Työ- ja elinkeinoministeriö	3 487	2 757	2 552	2 312
Kehysmenot	2 522	2 171	2 070	1 839
Kehyksen ulkopuoliset menot	965	586	482	473
33. Sosiaali- ja terveysministeriö	14 583	14 296	14 248	14 343
Kehysmenot	10 637	10 548	10 508	10 578
Kehyksen ulkopuoliset menot	3 946	3 748	3 740	3 764
35. Ympäristöministeriö	434	372	340	338
Kehysmenot	268	257	234	233
Kehyksen ulkopuoliset menot	166	115	106	105
36. Valtionvelan korot	3 264	3 669	4 116	4 441
Kehysmenot	-	-	-	-
Kehyksen ulkopuoliset menot	3 264	3 669	4 116	4 441
Pääluokat yhteensä	89 768	89 276	89 457	88 450
Hallinnonalojen kehysmenot yhteensä¹	77 832	77 285	77 267	75 951
Kehyksen ulkopuoliset menot yhteensä	11 936	11 991	12 191	12 499
Vaalikauden kehys¹	78 351	77 760	-	-
— Hallinnonalojen kehysmenot yhteensä	77 832	77 285	-	-
— Lisätalousarviovaraus	300	300	-	-
— Jakamaton varaus	218	175	-	-

¹⁾ Pääluokat 21 ja 22 sisältyvät loppusummaan.

4.3. Budjettitalouden linjaukset 2026—2029

Hallituksen linjaamat säästöt

Hallitus on päättänyt hallitusohjelmassa ja julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2025—2028 toimenpidekokonaisuudesta, jonka tavoitteena on vahvistaa julkista taloutta 9 mrd. eurolla vuoteen 2027 mennessä. Kokonaisuudesta säästöjen osuus on nettomääräisesti n. 5,7 mrd. euroa ja veronkorotusten osuus n. 1,4 mrd. euroa vuoden 2027 tasolla. Säästöistä valtion budjettitalouteen kohdentuu nettomääräisesti n. 3,8 mrd. euroa. Lisäksi etuusmenosäästöt on kanavoitu sosiaaliturvarahastoista velkaa kerryttävälle sektoreille, valtaosin valtion budjettitalouteen.

Vuosien 2026–2029 valtiontalouden kehyspäättöksessä on huomioitu toimenpidekokonaisuuden säästöt ja menolisäykset siltä osin kuin vaikutus kohdentuu valtion budjettitalouteen. Yksittäisten toimien vaikutusarviot ja kohdentumiset ovat tarkentuneet jonkin verran hallitusohjelman ja kevään 2024

jälkeen, samoin kuin vaikutusten kohdentuminen julkisen talouden sektoreiden kesken. Vaikutusten tarkentuminen on edelleen mahdollista, mutta hallitus on sitoutunut hallitusohjelman liitteessä linjattuun toimenpidekokonaisuuteen ja keväällä 2024 päätettyihin lisäsopeutustoimiin. Myös valtion menokehystä asetettaessa on lähdetty siitä, että säästöpäätökset toteutuvat täydessä mittaluokassaan. Näin ollen säästöjen jääminen alkuperäisestä tasostaan pienentää kehyksen puitteissa käytettävissä olevaa liikkumatilaa.

Valtionhallinnon toimintamenosäästöt ja tuottavuusohjelmat

Hallitus toteuttaa valtionhallinnon tuottavuusohjelman, jolla tavoitellaan yhteensä n. 390 milj. euron säästöä vuodesta 2027 alkaen. Hallitusohjelmassa päätettiin n. 240 milj. euron toimintamenosäästöstä. Lisäksi hallitus päätti kevään 2024 kehysriihen yhteydessä vähentää toimintamenoja vuosittain n. 150 milj. eurolla sekä aikaistaa aiemmin sovittua säästöä 50 milj. eurolla jo vuodelle 2025. Kokonaisuuteen on tullut joitakin muutoksia, mutta tuottavuusohjelman vaikutukset toteutuvat valtaosin täysimääräisesti.

Tuottavuusohjelman toimeenpanossa varmistetaan palveluiden kattava saatavuus. Toimeenpanossa hyödynnetään erityisesti digitalisaation tuomia mahdollisuuksia tehostaa julkisen sektorin toimintaa esimerkiksi tekemällä digitaalisesta viranomaisviestinnästä ensisijainen viranomaisviestinnän kanava. Osana tuottavuusohjelmaa käynnistetään julkisen sektorin tilaohjelma, jonka tavoitteena on mm. tehostaa julkisen sektorin tilakustannuksia.

Edellä mainitut kokonaisuudet kattavat osan tavoitellusta säästöstä, mutta pääpaino tuottavuusohjelmien toimeenpanossa on hallinnonalojen omissa toimenpiteissä. Talouspoliittinen ministerivaliokunta linjasi 6.2.2024 toimeenpanon periaatteista, joita valmistelussa ja toimeenpanossa noudatetaan. Ministeriöt ovat laatineet ja julkaisseet hallinnonalojensa tuottavuusohjelman, jossa kerrotaan tarkemmin toimenpiteistä. Toimintamenosäästöissä jouduttaneen turvautumaan henkilöstömäärien vähentämiseen ja toiminnan tehostamiseen toimintayksiköissä. Valtion henkilöstömäärä kasvoi tasaisesti vuoteen 2023 saakka. Budjettitalouden henkilöstömäärä kasvoi vuodesta 2017 vuoteen 2023 n. 12 % eli n. 8 500 henkilöllä. Vuonna 2024 henkilöstömäärä kääntyi kuitenkin laskuun ja laskua vuoden takaiseen verrattuna oli n. 1 %.

Sekä hallitusohjelmassa että keväällä 2024 sovitut säästöt on pääasiassa kohdennettu virastojen toimintamenomomenteille sekä muille toimintamenotyyppisille momenteille ministeriöiden oman valmistelun perusteella.

Valtionavustussäästöt

Hallitusohjelmassa päätettiin alentaa opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan valtionavustuksia asteittain siten, että vuodesta 2027 alkaen säästö olisi 125 milj. euroa. Toinen merkittävä säästökokonaisuus kohdistui sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle, jonka valtionavustuksia päätettiin alentaa 100 milj. eurolla vuodesta 2027 alkaen. Avustusten tasoa päätettiin alentaa myös mm. maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla.

Keväällä 2024 julkisen talouden suunnitelmassa päätettiin osana julkista taloutta vahvistavia lisätoimia uusista yhteensä 76 milj. euron säästöistä valtionavustusten tasoon. Säästöjä kohdennettiin useille hallinnonaloille. Myöhemmin säästöjen tasoon on tehty joitakin muutoksia, joiden myötä kokonaisuus on muuttunut hieman.

Yhteensä valtionavustusten tasoa vähennetään n. 250 milj. eurolla v. 2026 ja n. 300 milj. eurolla vuodesta 2027 eteenpäin. Pääosa säästöstä kohdistuu opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle, jolla säästö kohdistuu eri käyttökohteisiin, sekä sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle, jolla

säästö kohdistuu avustuksiin yhdistyksille ja säätiöille. Lisäksi maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla valtionavustusten tasoa alennetaan yhteensä 16,7 milj. eurolla. Muiden hallinnonalojen kohdalla säästöjen mittaluokka on pienempi.

Hallitusohjelmaan sisältyvä investointiohjelma

Hallitusohjelma sisältää n. 4 mrd. euron kertaluonteisten investointien kokonaisuuden, joka rahoitetaan pääsääntöisesti valtion omaisuustuloilla.

Investointiohjelman valtuudet ja määrärahat nousisivat kehyspäättöksen myötä yhteensä n. 3,7 mrd. euroon, josta määrärahoja on budjetoitu 3,3 mrd. euroa vuosille 2023—2029. Määrärahoista kehyskaudelle 2026—2029 ajoittuva osuus on 2,3 mrd. euroa. Tähän kehys ehdotukseen sisältyy uusia investointiohjelman määrärahoja yhteensä 0,3 mrd. euroa, ja n. 1,7 mrd. euroa määrärahoja jo aiemmin päätetyistä valtuuksista. Näistä 90 milj. euroa on MAL-hankkeisiin liittyviä kehysten puitteissa rahoitettuja investointikokonaisuuksia.

Valtaosa investointiohjelman panostuksista kohdentuu liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalle erilaisiin väylähankkeisiin, väyläverkon kehittämiseen sekä korjausvelan purkuun. Panostuksia on kohdennettu myös mm. sosiaali- ja terveysministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön hallinnoloille, esim. Kela-korvausten uudistamiseen sekä puhtaan siirtymän investointien tukemiseen ja elinkeinopoliittisiin tarpeisiin. Puolustusministeriön hallinnonalalle kohdistetaan tässä kehyspäättöksessä määräraha puolustusmateriaalihankintoihin.

Investointiohjelman määrärahojen jakaantuminen hallinnaloittain 2026—2029, milj. euroa

	2026	2027	2028	2029
Liikenne- ja viestintäministeriö	616	435	349	181
Työ- ja elinkeinoministeriö	156	152	140	100
Sosiaali- ja terveysministeriö	65	62	0	0
Puolustusministeriö	0	50	0	0
Valtiovarainministeriö	2	2	0	0
Yhteensä	838	700	489	281

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoitus

Tilastokeskuksen uusimpien tilastojen mukaan Suomen tutkimus- ja kehittämistoiminnan menot olivat yhteensä 8,4 mrd. euroa v. 2023 ja T&K-menojen suhde bruttokansantuotteeseen oli 3,1 %. Yritysten osuus T&K-menoista oli 68 %. Myös vuosina 2021—2023 yritysten osuus kaikista T&K-toiminnan menoista oli keskimäärin 68 %.

Valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosina 2024—2030 annetun lain mukaan tutkimus- ja kehittämistoimintaan valtion talousarvioissa tarkoitettujen valtuuksien ja määrärahojen yhteismäärä nousee vuoteen 2030 mennessä siten, että kokonaismäärä vastaa 1,2 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen. Valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksen tulee siten olla n. 4,3 mrd. euroa v. 2030. Tämä tarkoittaa n. 2,0 mrd. euron lisäystä vuoden 2023 talousarvion mukaiseen T&K-rahoituksen kokonaismäärään. Valtion talousarviossa T&K-rahoituksen tulee siten kasvaa vuosittain n. 280 milj. euroa verrattuna edelliseen vuoteen. Vuoden 2025 valtion T&K-rahoituksen määräksi on arvioitu 2,9 mrd. euroa vuoden 2025 talousarvion mukaisesti.

Aiemmin tehtyjen päätösten perusteella valtion T&K-rahoituksen määräksi arvioidaan 3,1 mrd. euroa v. 2026. Jotta lakisääteinen rahoituksen määrä täyttyisi v. 2026, T&K-rahoitusta tulisi lisätä noin 80

milj. euron verran. Valtion T&K-rahoituksen tulee olla vuoden 2027 talousarviossa 3,5 mrd. euroa, 3,8 mrd. euroa v. 2028 ja 4 mrd. euroa v. 2029.

Rahoituslain mukainen T&K-rahoituksen taso vuosina 2026—2029, mrd. euroa

	2026	2027	2028	2029
T&K-rahoituslain mukainen taso	3,2	3,5	3,8	4,0
Aiemmin päätetty rahoitus	3,1	3,3	3,2	3,2
Liikkumatila	0,1	0,2	0,6	0,8

T&K-rahoituksen kohdennuksessa on huomioitu monivuotisen T&K-rahoituksen suunnitelman linjaukset. Suunnitelman mukaisesti T&K-investoinneilla tavoitellaan kestävästä talouskasvun vauhdittamista ja kilpailukykyyn vahvistamista sekä tuottavuuden kasvua. Lisäyksissä on huomioitu erityisesti tekniikan ja luonnontieteiden tutkimuksen vauhdittaminen.

Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen T&K-toimintaan kohdennetaan yhteensä 20 milj. euroa v. 2026 ja yhteensä 39 milj. euroa vuodesta 2027 lähtien. Korkeakoulujen T&K-rahoituksen kohdentamisen kriteereissä huomioidaan erityisesti yritysten kanssa tehtävä T&K-toiminta. CSC:n rahoitusta lisätään 10 milj. euroa vuodesta 2026 lähtien turvaamaan kansallisen tutkimuksen tietoliikennettä, datanhallintaa, laskentaa ja digitalisaatiota tukevia palveluja.

Euroopan avaruusjärjestö ESA:n vapaaehtoisten ohjelmamaksujen valtuuden lisäykseen kohdennetaan 7 milj. euroa v. 2026 ja 20 milj. euroa vuodesta 2027 lähtien. Mineraalialan koetehdas ja tutkimusympäristö GTK Mintecin koetehdaskokonaisuuden loppuun saattamiseksi myönnetään 37 milj. euron valtuus vuodelle 2027. Tuleville Elinvoimaketuksille esitetään yhteensä 30 milj. euron valtuus vuosille 2026—2027 kaksivuotiseen kokeiluun, jolla pyritään lisäämään pienten ja keskisuurten yritysten tutkimus- ja kehittämistoimintaa.

Maanpuolustuksen tieteellisen neuvottelukunnan MATINE-tutkimusrahoitukseen sekä Puolustusvoimien tutkimusohjelmaan kohdennetaan yhteensä 3 milj. euroa vuosittaisista lisärahoitusta. Suomen ympäristökeskukselle ja Luonnonvarakeskukselle osoitetaan yhteensä 4 milj. euron lisärahoitus vuosille 2026—2027. Rahoitus kohdistuu luontotyyppi- ja ekosysteemitiedon uusien kustannustehokkaiden menetelmien kehittämiseen. EU:n rahoittamien T&K-hankkeiden kansalliseen vastinrahoitukseen korkeakouluille ja valtion tutkimuslaitoksille osoitetaan 10 milj. euron lisäys vuodesta 2027 lähtien.

T&K-rahoituksen lisäykset (JTS 2026—2029), milj. euroa

Kohdennus	2026	2027	2028	2029
Pysyvät rahoituksen korotukset				
Valtionrahoitus yliopistojen toimintaan, tutkimuksen vahvistaminen	15	29	29	29
Valtionrahoitus ammattikorkeakoulujen toimintaan, tutkimus- ja kehittämistoiminnan vahvistaminen	5	10	10	10
CSC, suurteholaskennan ekosysteemin käytön monipuolistaminen ja kyvykkyyksien vahvistaminen	10	10	10	10
Euroopan avaruusjärjestön (ESA) vapaaehtoiset ohjelmamaksut (valtuus)	7	20	20	20

Kohdennus	2026	2027	2028	2029
EU-hankkeiden kansallinen vastinrahoitus tutkimus- ja kehittämistoimintaan		10	10	10
Puolustusministeriön toimintamenot, MATINE-tutkimusrahoitus	1	1	1	1
Puolustusvoimien tutkimusohjelma	2	2	2	2
Määräaikainen rahoitus				
GTK Mintecin koetehdaskokonaisuuden tutkimusinfrastruktuuri, 2. vaihe (valtuus)		37		
Elinvoimakeskukset, pk-yritysten T&K-toiminnan vahvistaminen (valtuus)	10	20		
Luke, luontotyyppi- ja ekosysteemitiedon uusien kustannustehokkaiden menetelmien kehittäminen	1	1		
Syke, luontotyyppi- ja ekosysteemitiedon uusien kustannustehokkaiden menetelmien kehittäminen	1	1		
Yhteensä	52	141	82	82

Kaikkia rahoituslain mukaisia lisäyksiä vuosille 2026—2029 ei kohdenneta hallinnonaloittain tai momenteittain tässä julkisen talouden suunnitelmassa, mutta lisäpäättöksiin varaudutaan kehysvarauksella. Lisäpäättöksiä vuosien 2026—2029 T&K-rahoituksen kohdentamisesta tehdään myöhemmin tulevien talousarvioiden ja julkisen talouden suunnitelmien yhteydessä. Vuoden 2026 osalta myöhemmin päätettävän T&K-rahoituksen määrä on noin 30 milj. euroa ja vuoden 2027 osalta noin 50 milj. euroa.

Lisäksi verotuloarvioissa on huomioitu vuosina 2021—2027 voimassa oleva tutkimusyhteistyövähennys sekä v. 2023 käyttöön otettu tutkimus- ja kehittämistoiminnan yhdistelmävähennys.

4.3.1. Hallinnonalakohtaiset linjaukset

Valtioneuvoston kanslia

Valtioneuvoston kanslian pääluokan määrärahat ovat kehyskaudella vuosittain n. 235 milj. euroa. Tästä valtioneuvoston kanslian toimintamenojen määrärahataso on kehyskaudella keskimäärin 147 milj. euroa vuodessa.

Hallinnonalan määrärahoista valtioneuvoston kanslian ja Oikeuskanslerinviraston toimintaan käytetään n. 63 %. Valtioneuvoston yhteiseen hallitusohjelman toimeenpanoon ja muihin hallituksen päättämiin keskeisiin määräaikaisiin hankkeisiin, valtioneuvoston päätöksentekoa tukevaan tutkimustoimintaan sekä Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkamenoihin käytetään n. 5 %. Ministereiden, heidän valtiosihteeriensä ja erityisavustajiensa palkkauksiin käytetään n. 6 % ja muihin kulutusmenoihin n. 9 %. Siirtomenojen n. 15 % osuus koostuu pääosin puoluetuista ja sijoitusmenojen osuus on n. 2 %.

Valtioneuvoston toimitilasuunnitelman mukaisesti on tarkoitus toteuttaa valtioneuvoston toimitilojen peruskorjaus- ja uudisrakennushankkeet valtioneuvoston linnan korttelissa ja valtioneuvostokorttelissa vuosina 2024—2029. Vuokramenojen kasvu realisoituu rakennushankkeen valmistuessa. Valtioneuvoston toimitilojen uudistamisesta aiheutuu myös välttämättömiä suunnittelu-, muutto- ja kalustekustannuksia, jotka painottuvat rakennushankkeen loppupuolelle.

Keskeisimmät uudet päätökset ja muutokset

Valtioneuvoston päätöksentekoa tukevaan tutkimustoimintaan ehdotetaan 6,0 milj. euron vuosittaista rahoitusta siirtona opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalta.

Ulkoministeriön hallinnonala

Ulkoministeriön pääluokan määrärahataso on kehyskauden alussa 1,20 mrd. euroa ja se laskee kehyskauden lopussa 1,16 mrd. euroon. Edelliseen kehyspäätökseen verrattuna määrärahataso nousee 60,8 milj. euroa kehyskauden alussa ja 36,4 milj. euroa kehyskauden lopussa. Määrärahatasoon vaikuttavat erityisesti Team Finland -uudistuksen vienninedistämisen palveluiden siirto hallinnonalalle sekä Suomen maksusuudet Euroopan rauhanrahastoon. Lisäksi määrärahoihin vaikuttavat keväällä 2024 päätetyt lisätoimet sekä kehitysyhteistyön yhteistoimintahankkeet.

Kehyskauden lopussa hallinnonalan määrärahoista ulkoasiainhallinnon osuus on 25 %, kriisinhallinnan 6 %, kansainvälisen kehitysyhteistyön 60 % ja muiden menojen 9 %. Kehyskauden lopussa kehitysyhteistyömäärärahojen osuuden bruttokansantulosta arvioidaan alenevan 0,32 prosenttiin.

Keskeisimmät uudet päätökset ja muutokset

Työllisyyden ja yrittäjyyden ministerityöryhmä on linjannut Team Finland -verkoston johtamisrakenteen uudistamisesta kotimaassa sekä Business Finlandin ulkomaantoimintojen integroinnista ulkoasiainhallintoon. Business Finlandin ulkomaanverkon budjettirahoitus on siirretty ulkoministeriön hallinnonalalle vuoden 2025 alusta. Määrärahoissa on otettu huomioon työ- ja elinkeinoministeriölle osoitetut säästöpäätökset kokonaissäästösuhteen mukaisesti. Määrärahoissa ei ole otettu huomioon Team Finland -uudistuksessa ulkoministeriölle siirtyviä osia Business Finlandin Suomessa hoidettavista ulkomaantoimintoihin kuuluvista ohjaus-, ydin- ja tukitoiminnoista.

Jäsenmaksujen ja rahoitusosuuksien määrärahoissa on otettu huomioon Euroopan rauhanrahaston (EPF) tuki Ukrainalle. Suomen maksuosuuksien arvioidaan rauhanrahastosta tehtyjen päätösten pohjalta olevan n. 66 milj. euroa vuosina 2026—2027, jossa kasvua edelliseen kehyspäätökseen on n. 22—23 milj. euroa vuodessa.

Oikeusministeriön hallinnonala

Oikeusministeriön pääluokan määrärahataso on kehyskaudella n. 1,2 mrd. euroa, josta vaalimenot ovat n. 3,2—35,5 milj. euroa riippuen eri vuosina järjestettävistä vaaleista.

Pääluokan määrärahataso muodostuu enimmiltä osin oikeudenhoidon toimintamenoista (kehyskaudella keskimäärin 82 %). Oikeusministeriön pääluokan määrärahoista tuomioistuimien osuus on 29,6 %, rangaistusten täytäntöönpanon 26,3 %, oikeuspalveluiden 15,3 %, ministeriön ja hallinnon 13,3 %, ulosoton 8,9 %, syyttäjien 5,2 % ja vaalimenojen 1,4 %.

Keskeisimmät uudet päätökset ja muutokset

Oikeusministeriön hallinnonalalle, pääosin Rikosseuraamuslaitokselle, osoitetaan 8,0 milj. euroa vuodelle 2026, 19,6 milj. euroa vuodelle 2027 ja 24,1 milj. euroa vuodesta 2028 lukien, koska aserikoksia koskevan uudistuksen myötä vankimäärä tulee kasvamaan. Lisäksi hallitusohjelman mukaisesta kriminaalipolitiikan kehysvarauksesta osoitetaan Rikosseuraamuslaitokselle 8,5 milj. euroa vuodelle 2026, 9,2 milj. euroa vuodelle 2027 ja 4,7 milj. euroa vuodesta 2028 lukien, sillä hallitusohjelman mukaiset rangaistusten kiristämiset johtavat vankimäärän kasvuun.

Sisäministeriön hallinnonala

Sisäministeriön pääluokan määrärahataso on kehyskaudella n. 1,9 mrd. euroa. Kehyskauden lopussa pääluokan määrärahoista 9 % kohdistuu hallintoon, 58 % poliisitoimeen, 18 % Rajavartiolaitoksen toimintaan, 6 % pelastustoimeen ja hätäkeskustoimintaan sekä 9 % maahanmuuton menoihin.

Turvallisuussympäristön muutos, tunnistetut riskit ja suorituskykyvaatimukset edellyttävät turvallisuusviranomaisten resurssien varmistamista, jotta yllättäviin muutoksiin ja kriiseihin kyetään varautumaan ennakoivasti ja määrätietoisesti. Sisäministeriön hallinnonalan resursoinnissa pyritään huomioimaan myös valmisteilla olevan sisäisen turvallisuuden selonteon mukainen näkymä.

Keskeisimmät uudet päätökset ja muutokset

Poliisille kohdennetaan lisäresursseja harmaan talouden ehkäisyyn, koulupoliisitoimintaan sekä nuoriso- ja jengirikollisuuden torjuntaan yhteensä 10,5 milj. euroa vuosittain. Poliisin valmiusyksikön suorituskykyä nostetaan kohdentamalla rahoitusta vuosille 2026—2028 yhteensä 9,3 milj. euroa. Poliisin erikoisjoukkotoiminnan suorituskyvyn tulee vastata muuttuneen toimintaympäristön vaatimuksia.

Rajavartiolaitokselle osoitetaan 6 milj. euroa pysyvää lisäystä materiaalihankintoihin ja tietojärjestelmämenoihin.

Pelastusopistolle osoitetaan 0,5 milj. euroa vuotuista lisärahoitusta materiaalihankintoihin.

Maahanmuuttoviraston resursointia vahvistetaan 5,1 milj. euroa v. 2026 ja 8,2 milj. euroa vuodesta 2027 alkaen lupakäsittelyn vauhdittamiseksi tehtäviin toimenpiteisiin.

Puolustusministeriön hallinnonala

Hallinnonalan määrärahoista käytetään puolustuspolitiikkaan ja hallintoon n. 12 %, sotilaalliseen maanpuolustukseen n. 87 % ja sotilaalliseen kriisinhallintaan n. 1 %. Puolustusministeriön pääluokan määrärahataso on kehyskauden alussa 6,3 mrd. euroa. Tarkastelujakson aikana menot ovat korkeimmillaan 6,9 mrd. euroa, josta ne alenevat kehyskauden lopulla 5,5 mrd. euroon hävittäjähankintaan liittyvän rahoituksen supistuessa. Määrärahatasoon vaikuttavat mm. Nato-jäsenyyden vaateet, toimintaympäristöstä heijastuvat tarpeet ja puolustusselonteon toimeenpanon aloittaminen.

Puolustusvoimien toimintamenojen (pl. henkilöstömenot), puolustusmateriaalihankintojen ja sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenojen määrärahoihin (pl. henkilöstömenot) tehdään vuosittain vakiintuneen käytännön mukaiset kustannustasotarkistukset sekä hävittäjähankintaan sopimuksen mukaiset indeksikorjaukset ja ostovoimatarkistukset sen vuosittain sitomatta olevaan tilausvaltuuden osaan sekä muuhun käytettävissä olevaan monitoimihävittäjähankinnan siirtomäärärahaan.

Keskeisimmät uudet päätökset ja muutokset

Nato-jäsenyyteen liittyviin määrärahoihin ehdotetaan kehyskaudelle lisäyksiä, jotka kasvava asteittain kasvavia 24,5 milj. euroon vuoteen 2029 mennessä. Hallituksen investointiohjelman mukainen kertaluonteinen 50 milj. euron määräraha puolustusmateriaalihankintoihin kohdennetaan vuodelle 2027. Määrärahoihin sisältyy uusina menoina lisätalousarvioiden yhteydessä tehtyjä päätöksiä Ukraina luovutetun materiaalin kompensoimisesta Puolustusvoimille yhteensä 662 milj. eurolla vuosina 2026—2029.

Puolustusministeriön hallinnonalan T&K-toimintaan esitetään pysyvää lisärahoitusta yhteensä 3 milj. euroa. Lisäys kohdistuu MATINE-tutkimusrahoitukseen ja Puolustusvoimien tutkimusohjelmaan. Tutkimusohjelmaa tehdään yhteistyössä tiedeyhteisöjen ja teollisuuden kanssa.

Valtiovarainministeriön hallinnonala

Valtiovarainministeriön pääluokan määrärahataso on kehyskauden alussa 41,8 mrd. euroa ja kehyskauden lopussa 42,4 mrd. euroa. Edelliseen kehyspäätökseen verrattuna määrärahataso nousee 1,0 mrd. euroa kehyskauden alussa ja 1,7 mrd. euroa kehyskauden lopussa. Määrärahatasoon vaikuttavat mm. valtiovarainministeriön kokonaistaloudellisen ennusteen suhdannekehitys, eduskunnan päätöseräiset muutokset sekä kuntien ja hyvinvointialueiden rahoituksen kasvu.

Hallinnonalan määrärahoista hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän rahoituksen osuus on 64 %, kuntien tukemisen osuus 10 %, valtion maksamien eläkkeiden ja korvausten 14 %, EU:n ja muiden kansainvälisten järjestöjen maksuosuuksien 7 % ja Ahvenanmaan maakunnalle suoritettavien maksujen 0,8 %. Pääluokan määrärahoista ministeriön ja virastojen toimintamenojen osuus on 2,2 % ja hallinnonalan arvonnäköveromenojen osuus 0,4 %.

Keskeisimmät uudet päätökset ja muutokset

Sote-uudistuksen omaisuusjärjestelyistä aiheutuviin kustannuksiin varaudutaan osoittamalla vuosina 2027—2029 yhteensä 150 milj. euroa valtion korvauksiin kunnille.

Valtion toimitilainvestointien ohjausmallia kehitetään nykyistä ennakkollisemmaksi valtion toimitilamenojen kasvun hillitsemiseksi ja investointihankkeiden koon alentamiseksi. Tavoitteena on, että Senaatti-konsernin nettovelanotto alenee kehyskaudella 400 milj. euron tasosta 100 milj. eurolla vuosittain siten, että vuonna 2030 tarvetta nettovelanotolle ei enää ole.

Hyvinvointialueiden talous ja kuntatalous

Hyvinvointialueiden valtion rahoitus on 27,06 mrd. euroa v. 2026. Rahoituksen taso nousee v. 2026 edelliseen julkisen talouden suunnitelmaan verrattuna n. 1,14 mrd. euroa. Nousua selittää erityisesti hyvinvointialueiden rahoituksen indeksitarkistus vuodelle 2026 (2,67 %), joka kasvattaa rahoituksen määrää 671 milj. eurolla. Rahoituksen kasvua edelliseen julkisen talouden suunnitelmaan verrattuna selittää myös vuotta 2024 koskeva rahoituksen jälkikäteistarkistus, joka maksetaan osana vuoden 2026 rahoitusta. Vuoden 2026 jälkikäteistarkistus vähentää hyvinvointialueiden rahoitusta vuoden 2025 rahoitukseen verrattuna, mutta vähemmän kuin viime kehyspäätöksessä arvioitiin. Tämä lisää rahoitusta 381 milj. euroa v. 2026 edelliseen julkisen talouden suunnitelmaan verrattuna. Jälkikäteistarkistukseen liittyvään epävarmuuteen on kehyksissä varauduttu kehysvarauksella.

Rahoitukseen vaikuttavat myös palvelutarpeen kasvu sekä tehtävämuutokset. Tehtävämuutoksiin liittyen rahoitus muuttuu hallituksen esityksissä arvioitujen kustannusvaikutusten mukaisesti. Lisäksi rahoituksessa on huomioitu siirtymätasauksiin kohdistettava kertaluonteinen säästö -16,4 milj. euroa v. 2026 ja -19,7 milj. euroa v. 2027. Palvelutarpeen kasvuun perustuen rahoitusta lisätään 1,5 milj. euroa v. 2026, 5,0 milj. euroa v. 2027, 10,6 milj. euroa v. 2028 ja 263,5 milj. euroa v. 2029 suhteessa kevään 2024 kehyspäätökseen. Lisäksi hyvinvointialueiden rahoituksen indeksitarkistus vuodelle 2025 on tarkentunut viime kevään 2,72 prosentista 3,00 prosenttiin, mikä kasvattaa rahoituksen määrää vuodesta 2026 alkaen n. 68,4 milj. eurolla suhteessa kevään 2024 kehyspäätökseen.

Kehyskauden lopulla v. 2029 valtion rahoitus on n. 26,8 mrd. euroa. Rahoitusta vähentää kehyskauden viimeisenä vuotena jälkikäteistarkistusten perusteella maksettavan rahoituksen määrän arvioitu

vähentäminen. Lisäksi rahoitukseen vaikuttavat hallitusohjelmassa ja julkisen talouden suunnitelmassa sovitut sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävälainsäädännön muutokset.

Hyvinvointialueiden mahdollisia lisärahoitustarpeita ei ole ennakoitu ja lisärahoitukseen on varattu 1 milj. euron arviomääräraha.

Kuntien peruspalvelujen valtionosuus on n. 3,5 mrd. euroa v. 2026—2027, 3,7 mrd. euroa v. 2028 ja 3,6 mrd. euroa v. 2029. Lisäys keväällä 2024 hyväksyttyyn valtiontalouden kehyspäättökseen verrattuna on runsaat 300 milj. euroa. Muutos johtuu pääasiassa keväällä 2024 hyväksytyn kehyspäättökseen jälkeen tulleista valtionosuuden laskentatekijöiden muutoksista (n. 37 milj. euroa), vuoden 2025 valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistuksen muuttumisesta (n. 70 milj. euroa), vuoden 2026 indeksitarkistuksesta (n. 66 milj. euroa), Tilastokeskuksen syksyllä 2024 julkaiseman uuden väestöennusteen vaikutuksista sekä hallituksen vuoden 2025 talousarvion yhteydessä hyväksymistä uusista toimenpiteistä, joista merkittävimmät koskivat oppimisen tuen uudistamista (n. 92 milj. euroa) sekä yksityisen opetuksen järjestäjien kotikuntakorvausten nostamista 100 prosenttiin (n. 11 milj. euroa).

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala

Opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokan määrärahataso on kehyskaudella keskimäärin n. 8,7 mrd. euroa. Kehyskauden alussa määrärahoista n. 0,9 mrd. euroa osoitetaan varhaiskasvatukseen sekä esi- ja perusopetukseen, n. 1,4 mrd. euroa toisen asteen koulutukseen, n. 4,1 mrd. euroa korkeakoulutukseen ja tutkimukseen, n. 1,3 mrd. euroa opintotukeen, n. 0,6 mrd. euroa taiteeseen ja kulttuuriin sekä n. 0,2 mrd. euroa liikuntatoimeen ja nuorisotyöhön.

Osana Sivistyshallinto 2030 kehittämishanketta hallinnonalan virastorakennetta ja sitä koskeva momenttirakenne uudistetaan.

Hallitusohjelman tuottavuusohjelman ja keväällä 2024 päätettyjen julkista taloutta vahvistavien lisätoimien perusteella pääluokkaan kohdistuu määrärahavähennyksiä 15 milj. euroa v. 2025, 30 milj. euroa v. 2026 ja 32 milj. euroa vuodesta 2027 lukien.

Hallitusohjelman mukaisesti myös valtionavustusten tasoa alennetaan lisää 75 milj. eurolla vuodesta 2026 lukien, jolloin hallituskauden kokonaissäätöjen taso nousee 145 milj. euroon.

Keskeisimmät uudet päätökset ja muutokset

Ukrainasta pakenevien auttamiseen kohdistuviin menoihin liittyy edelleen merkittävää epävarmuutta. Esi- ja perusopetuksen osalta valmistavan opetuksen menot eivät ole palautuneet perustasolle ennakoidussa aikataulussa ja siksi valmistavan opetuksen menoihin esitetään 63 milj. euron lisäystä vuodelle 2026.

Yleisten kielitutkintojen järjestelmän kehittämiseen ja palvelun tuottamiseen osoitetaan Opetushallitukselle 2,2 milj. euroa vuodelle 2026.

Uudistuvan ja laajenevan Kansallismuseon toimintaan osoitetaan lisärahoitusta n. 2,7 milj. euroa v. 2026 ja 2,0 milj. euroa v. 2027, ja sen jälkeen pysyvänä lisäyksenä 1,0 milj. euroa vuodessa.

Liikuntatoimeen varataan kehyskaudella Et ole yksin -palvelun toiminnan vakiinnuttamiseen vuositasolla 0,262 milj. euroa.

Lasten ja nuorten paikallisen harrastustoiminnan sekä koulujen loma-aikoina tapahtuvan päiväleiritoiminnan tukemiseen varataan kehyskaudelle lisärahoitusta vuositasolla 0,2 milj. euroa.

Korkeakoulujen aloituspaikkamäärän lisäämiseen varataan 3,8 milj. euron pysyvä lisäys vuodesta 2026 lähtien.

T&K-rahoituslain mukaisia uusia lisäyksiä suunnataan yliopistoille ja ammattikorkeakouluille yhteensä 20 milj. euroa v. 2026 ja 39 milj. euroa vuodesta 2027 lähtien. Lisäksi CSC:lle osoitetaan 10 milj. euroa vuodesta 2026 lähtien kansallisen tutkimuksen tietoliikennettä, datanhallintaa, laskentaa ja digitalisaatiota tukeviin palveluihin. Korkeakoulujen T&K-rahoituksen kohdentamisen kriteereissä huomioidaan erityisesti yritysten kanssa tehtävä T&K-toiminta.

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala

Maa- ja metsätalousministeriön pääluokan määrärahataso on kehyskauden alussa n. 2,5 mrd. euroa ja taso on sama kehyskauden lopussa. Edelliseen kehyspäätökseen verrattuna määrärahataso kasvaa n. 35 milj. euroa kehyskauden alussa ja vähenee n. 12 milj. euroa kehyskauden lopussa. Merkittävä osa pääluokan määrärahoista liittyy vuoden 2023 alusta käyttöön otettuun Suomen CAP-suunnitelman 2023—2027 toimeenpanoon. Vuonna 2028 alkaa EU:n rahoituskausi 2028—2034, jota koskevasta kansallisesta ja EU-rahoituksesta päätetään myöhemmin. Vuosien 2028 ja 2029 tukimomenttien teknisenä mitoituserusteena on käytetty vuosien 2023—2027 keskimääräistä vuotuista määrärahatasoa.

Hallinnonalan määrärahoista käytetään maa- ja elintarviketalouteen n. 68 %, maaseudun kehittämiseen n. 17 %, luonnonvaratalouteen ja Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien hoitamiseen n. 7 %, hallintoon ja tutkimukseen n. 6 % sekä maanmittaukseen ja asunto-osakkeiden kirjaamiseen n. 2 %.

Keskeisimmät uudet päätökset ja muutokset

4H-toiminnan tukemiseen kohdennetaan lisäystä kehyskaudella 0,5 milj. euroa vuodessa.

Avaruustilannekeskuksen perustamiseen ja toimintaan kohdennetaan lisäystä keskimäärin 0,3 milj. euroa vuodessa kehyskaudella.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala

Liikenne- ja viestintäministeriön pääluokan määrärahat ovat kehyskaudella keskimäärin 3,6 mrd. euroa.

Hallinnonalan virastojen toimintamenot ja toimialan yhteiset menot kasvavat edelliseen kehyspäätökseen verrattuna. Toimialan yhteisiä menoja lisää arvonnalisäveromenojen kasvu johtuen alv-verokannan korotuksesta ja hallitusohjelman investointiohjelman rahoituksella käynnistettävistä väylähankkeista sekä lisäpanostuksista perusväylänpitoon.

Pääluokan määrärahoista valtaosa, noin 55 %, käytetään liikenne- ja viestintäverkkojen ylläpitoon ja kehittämiseen. Liikenteen ja viestinnän palvelujen osuus on noin 23 % ja hallinnonalan virastojen toimintamenojen sekä toimialan yhteisten menojen osuus noin 22 %.

Valtion televisio- ja radorahastoon tehtävään vuotuisen siirtoon on varattu 593,7 milj. euroa. Rahoitus on kehysten ulkopuolista, ja siihen ei tehdä indeksikorotuksia vuosina 2025—2027. Rahaston varoista käytetään Yleisradio Oy:n julkisen palvelun kustannusten kattamiseksi tarvittava määrä.

Keskeisimmät uudet päätökset ja muutokset

Hallituksen investointiohjelmasta osoitetaan perusväylänpitoon 120 milj. euron lisämääräraha korjausvelan vähentämiseen vuodelle 2026. Hallituksen investointiohjelmaa on kokonaisuutena kuvattu tarkemmin luvun 4.3. alussa omassa osiossaan.

Väyläverkon kehittämismomentille Digiradan toteutusvaiheeseen osoitetaan kehyskaudella yhteensä 70 milj. euroa.

Ilmatieteen laitoksen toimintamenoihin osoitetaan kehyskaudella keskimäärin 0,3 milj. euron rahoitus vuodessa kansalliselle avaruustilannekeskukselle.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala

Työ- ja elinkeinoministeriön pääluokan määrärahataso on kehyskauden alussa n. 3,5 mrd. euroa ja se laskee kehyskauden lopussa n. 2,4 mrd. euroon. Edelliseen kehyspäätökseen verrattuna määrärahataso nousee n. 198 milj. euroa kehyskauden alussa ja laskee n. 59 milj. euroa kehyskauden lopussa. Määrärahatasoon vaikuttavat vähentävästi mm. EU:n elpymis- ja palautumisohjelman rahoituksen päättyminen, energiantensiivisen teollisuuden sähköistämistuen päättyminen, uusiutuvan energian tuotantotuen väheneminen ja toimintamenoihin kohdistuvat säästöpäätökset. Määrärahatasoa puolestaan lisäävät puhtaan siirtymän investointitukiohjelma, T&K-rahoituksen lisääminen, Ukrainaan myönnettävien vientitakuiden tappiokorvaukset ja Suomen Teollisuussijoitus Oy:n pääomittaminen.

Hallinnonalan määrärahoista käytetään vuoden 2026 tasolla uudistumiseen ja vähähiilisyyteen 47 %, työllisyyteen ja yrittäjyyteen 18 %, yritysten erityisrahoitukseen 7 %, kotoutumiseen ja kansainväliseen osaamiseen 9 % sekä hallintoon 18 %.

Keskeisimmät uudet päätökset ja muutokset

Business Finlandin ulkomaantoiminnot siirretään ulkoministeriön hallinnonalalle, minkä myötä siirretään vajaan 21 milj. euron rahoitus.

GTK Mintecin koetehdaskokonaisuuden loppuun saattamiseksi ehdotetaan 37 milj. euron valtuutta vuodelle 2027.

Tuleville Elinvoimakeskuksille ehdotetaan yhteensä 30 milj. euron valtuutta vuosille 2026—2027 kaksivuotiseen kokeiluun, jolla pyritään lisäämään pienten ja keskisuurten yritysten tutkimus- ja kehittämistoimintaa.

Euroopan avaruusjärjestö ESA:n vapaaehtoisten ohjelmamaksujen valtuuden lisäykseen kohdennetaan 7 milj. euroa v. 2026 ja 20 milj. euroa vuodessa vuosina 2027—2029.

EU:n rahoittamien T&K-hankkeiden kansallista vastinrahoitusta tutkimus- ja kehittämistoimintaan lisätään vuosittain 10 milj. euroa vuodesta 2027 alkaen.

Suomen Teollisuussijoitus Oy:n omaa pääomaa korotetaan 100 milj. eurolla vuodessa vuosina 2026 ja 2027.

Ukrainaan kohdistuvan viennin ja investointien edistämiseksi vuosille 2027 ja 2028 budjetoidaan yhteensä 20 milj. euron määräraha vientitakuiden luottotappiokorvauksia varten.

Luvat ja valvonta -palvelun ylläpitoon ja pienkehitykseen kohdennetaan vuosittain 0,5 milj. euroa.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala

Sosiaali- ja terveysministeriön pääluokan määrärahataso on kehyskauden alussa n. 14,6 mrd. euroa ja se laskee kehyskauden lopussa n. 14,4 mrd. euroon. Edelliseen kehyspäätökseen verrattuna määrärahataso nousee n. 372 milj. euroa kehyskauden alussa ja n. 469 milj. euroa kehyskauden lopussa. Määrärahatasoon vaikuttavat mm. valtiovarainministeriön kokonaistaloudellisen ennusteen suhdannekehitys, eduskunnan päätösperäiset muutokset sekä hallituksen linjaamat uudistukset ja ministeriön kehittämis ehdotukset.

Hallinnonalan määrärahoista käytetään kehyskaudella eläkemenoihin n. 38 %, perhe- ja asumiskustannusten tasaukseen sekä perustoimeentulotukeen n. 30 %, sairausvakuutukseen n. 12 %, työttömyysturvaan n. 12 %, sosiaali- ja terveydenhuollon tukemiseen n. 2 % ja avustuksiin terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen n. 2 %. Muihin pääluokan lukuihin käytetään kuhunkin 0,4—1,1 % pääluokan määrärahoista.

Keskeisimmät uudet päätökset ja muutokset

Kriisinhallintaveteraanien tukeen esitetään 250 000 euron vuotuista määrärahaa.

Osana hallitusohjelman mukaista investointiohjelmaa ehdotetaan Kela-korvausten uudistamiseen vuosille 2026—2027 valtionosuutena yhteensä 102 milj. euroa. Kela-korvauksia voisi saada myös suuhygienistin ja fysioterapeutin suoravastaanotoista sekä hedelmöityshoidoista. Lisäksi gynekologien vastaanottokäyntien sekä hammashoidon ja mielenterveyspalveluiden korvaustaksoja korotettaisiin.

Kelan harkinnanvaraisen kuntoutuksen vahvistamiseen osoitetaan vuosille 2026—2027 valtionosuutena yhteensä noin 17 milj. euroa. Harkinnanvaraisella kuntoutuksella on lakisääteistä ammatillista ja vaativaa lääkinnällistä kuntoutusta sekä kuntoutuspsykoterapiaa täydentävä rooli.

Kelan järjestelmäkokonaisuudistuksen (Eepos-ohjelma) hankkeiden rahoitukseen kohdennetaan 13,7 milj. euron lisäys vuodesta 2028 alkaen. Ohjelma uudistaa Kelan etuuskäsittelyn järjestelmät, merkittävät etuuskäsittelyn tukijärjestelmät, sähköiset asiointipalvelut sekä tiedonvaihdon järjestelmät vuosina 2025—2035.

Rahapelihaittojen seurantaan, tutkimukseen ja arviointiin sekä rahapelihaittojen ehkäisyyn ja hoidon kehittämiseen ehdotetaan 2,8 milj. euroa THL:n toimintamenoihin. Ehdotus liittyy rahapelijärjestelmän uudistamiseen hallitusohjelman mukaisesti.

Hallitusohjelman mukaiseen maahanmuuttajien kotoutumisen kannustavuuteen ja velvoittavuuteen on valmisteilla uusi kotoutumistuki, joka korvaisi maahan muuttaneille maksettavan toimeentulotuen ja työmarkkinatuen ensimmäisen kolmen vuoden ajan maahanmuutosta. Uudistuksen arvioitu nettosäästö nousee vuoteen 2029 mennessä noin 4,0 milj. euroon.

Laittomasti maassa oleskelevien terveydenhuoltoa rajoitetaan siten, että heille tarjottaisiin jatkossa pääsääntöisesti vain kiireellinen terveydenhoito. Muutoksen säästövaikutus on arviolta 0,6 milj. euroa sairaanhoitovakuutuksen valtionosuuteen vuodesta 2026 alkaen.

Matalan kynnyksen mielenterveysapuun ja palveluihin varataan kehyskaudelle 2 milj. euron vuosittainen määräraha, jolla varmistetaan vuoden 2025 talousarviossa huomioitu matalan kynnyksen mielenterveysavun ja -palvelun määräaikaisen kehittämis hankkeen toteutus.

Korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon valtion rahoitukseen tehdään n. 5,7 milj. euron tasokorotus kaikille kehysvuosille johtuen läsnä olevaksi ilmoittautuvien opiskelijoiden arvioidun määrän muutoksesta sekä terapiatakuuta ja hoitotakuuta koskevista velvoitteista, joiden osalta määräraha-vaikutukset on huomioitu suhteessa edelliseen kehyspäätökseen.

Lääkärihelikopteritoiminnan rahoitukseen kohdennetaan 2 milj. euron vuosittainen korotus Kouvolan tukikohdan operatiivisen toiminnan kustannusten kasvusta johtuen.

Rikosasioiden sovittelu siirretään oikeusministeriön hallinnonalalle vuoden 2026 alusta lukien. Tehtävän siirron määräraha-vaikutus on yhteensä 7,3 milj. euroa vuodessa.

Virastojen ja laitosten toimintamenoissa on huomioitu tuottavuusohjelman mukaiset vähennykset. Lisäksi valtion korvaukseen sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköille sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön erikoistumiskoulutukseen kohdistetaan kehyskaudella tuottavuussäästöjä 3,1 milj. euroa vuodelle 2026 ja 6,1 milj. euroa vuodesta 2027 alkaen.

Päihteillä ja väkivallalla oirehtiviin nuoriin kohdistuviin toimiin ehdotetaan vuosille 2026—2027 yhteensä 5 milj. euroa, joka on huomioitu Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisten lastensuojeluyksiköiden toimintamenoissa. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan Opintotuen muutoksenhakulautakunta yhdistetään Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakuntaan, johon liittyen opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokasta siirretään vajaa 0,7 milj. euroa vuodesta 2026 alkaen. Sosiaali- ja terveydenhuollon lupa- ja valvontavirasto (Valvira) yhdistetään uuteen Lupa- ja valvontavirastoon vuoden 2026 alusta lukien. Valviran toimintamenomomentti lakkautetaan ja määrärahat siirretään uudelle lupa- ja valvontavirastolle.

Ympäristöministeriön hallinnonala

Ympäristöministeriön pääluokassa budjettitalouden määrärahojen kokonaistaso on 434,1 milj. euroa v. 2026 ja 338,2 milj. euroa v. 2029. Kehyskauden lopussa hallinnonalan määrärahoista 39 % kohdistuu ympäristön- ja luonnonsuojelumenoihin, 22 % toimintamenoihin ja 39 % asumiseen ja rakentamiseen liittyviin menoihin.

Luonnonsuojelun määrärahoja suunnataan edelleen METSO- ja Helmi-ohjelmien toteutukseen sekä EU:n biodiversiteettistrategian tavoitteisiin. Luonnonsuojelun määrärahaa on ympäristöministeriön hallinnonalalla n. 96—97 milj. euroa vuodessa kehyskauden aikana. Itämeren ja vesien suojelussa jatketaan vesien- ja merenhoidon toimenpideohjelmien toimeenpanoa ja panostetaan erityisesti Saaristomeren tilan parantamiseen. Vesiensuojeluun suunnataan 16,7 milj. euroa vuodessa kehyskaudella.

Verrattuna edelliseen kehykseen määrärahasoaa kasvattaa erityisesti Valtion asuntorahaston sulauttaminen talousarvioon. Hallinnonalan määrärahoja kasvattaa kehyskauden aikana myös InvestEU-lainatakausohjelmaan liittyvä kansallinen rahoitusosuus, johon osallistutaan 19,9 milj. eurolla vuosina 2026—2027.

Keskeisimmät uudet päätökset ja muutokset

Suomen ympäristökeskukselle osoitetaan yhteensä 2 milj. euroa vuosille 2026 ja 2027 luontotyyppi- ja ekosysteemitiedon uusien kustannustehokkaiden menetelmien kehittämiseen.

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen toiminta siirtyi 1.3.2025 ympäristöministeriöön. Valtion asuntorahaston toiminta päättyy vuoden 2025 lopussa, ja rahastosta aiemmin myönnettyt tuet ja valtuudet siirtyvät valtion talousarvioon vuodesta 2026 alkaen.

Aiemmin Valtion asuntorahastosta myönnettyihin avustuksiin suunnataan 23,6 milj. euroa vuodessa kehyskaudella. Valtion tukemaan asuntotuotantoon myönnetään uutta valtuutta yhteensä 1,208 mrd. euroa vuosittain kehyskaudella, josta 1 mrd. euroa on asuntotuotannon korkotukilainojen hyväksymisvaltuutta. Kokonaisuutena asuntotuotannon vastuista aiheutuu korkotukimenoja ja takauskorvauksia arviolta 152 milj. euroa v. 2026 ja 93,6 milj. euroa v. 2029, josta yhteisöjen korkotukimaksuja on 138,8 milj. euroa v. 2026 ja 79 milj. euroa v. 2029.

4.4. Budjettitalouden tulot

Budjettitalouden tulojen arvioidaan olevan 83,6 mrd. euroa vuonna 2026. Verotulojen osuus budjettitalouden varsinaisista tuloista on kehyskaudella keskimäärin n. 90 %. Kehyskauden lopulla budjettitalouden tulojen arvioidaan olevan 85,9 mrd. euroa, josta verotulojen osuuden arvioidaan olevan 77,4 mrd. euroa. Verotulot kasvavat kehyskaudella keskimäärin 3,5 % vuodessa. Verotuloennuste perustuu valtiovarainministeriön talven 2024 ennusteen mukaiseen keskipitkän aikavälin arvioon kokonaistaloudellisesta kehityksestä.

Veroperustemuutokset

Pääministeri Orpon hallitus tavoittelee veropolitiikallaan kotitalouksien ostovoiman kohentumista, työnteon kannustimien parantumista ja talouskasvun edellytysten vahvistumista. Hallitusohjelman mukaan hallituksen veropolitiikka kannustaa työntekoon ja yrittäjyyteen sekä tukee kotimaista omistajuutta. Hallitusohjelmaan sisältyvien verotoimien lisäksi hallitus päätti julkisen talouden vakavan tilanteen vuoksi kevään 2024 kehysriihen yhteydessä julkista taloutta vahvistavista uusista verotoimista. Suurin osa hallituksen linjaamista verotoimista on toteutettu vuosien 2024 ja 2025 aikana.

Kehyskaudella jatketaan hallitusohjelman mukaisten indeksitarkistusten tekemistä ansiotuloveroperusteisiin kaikilla tulotasoilla. Ansiotuloveroperusteiden indeksitarkistus sisältyy teknisenä oletuksena myös vuosien 2028–2029 ennusteeseen. Lisäksi työn verotusta kevennetään hallituskaudella asteittain painottaen pieni- ja keskituloisia.

Verotuloja kasvattavat kehyskaudella eläkesäästämisen verotuen poisto, EU:n neuvoston direktiiviin perustuva suurten konsernien täydennysvero, yleisradiotoiminnan arvonlisäverokannan korotus, tupakka-, virvoitusjuoma- sekä kaivosmineraaliveron korotukset, matkailuautojen käyttövoimaveron korotus sekä vinjettimaksun käyttöönotto. Lisäksi poistetaan konesalien ja kaivostoiminnan sähköverotuet. Kehyskaudella jatketaan myös väkevien alkoholijuomien korottamista sekä korotetaan viinien ja muiden käymisteitse valmistettujen juomien alkoholiveroa. Lisäksi rahapelijärjestelmän uudistuksen yhteydessä tapahtuva arpajaisveron korotus sekä Veikkauksen yhteisöverovapauden poisto lisäävät verotuloja.

Kehyskaudella verotuloja vähentäviä veroperustemuutoksia ovat lahjoitusvähennyksen laajentaminen yksityishenkilöiden tekemiin tiettyihin lahjoituksiin, osakesäästötilin enimmäistalletusmäärän nostaminen, metsävähennyksen korottaminen, perintöveron viivästyskoron laskeminen ja maksuajan pidentäminen sekä suurten ilmastoneutraaliin talouteen tähtäävien investointien verohyvitys.

Kehyskaudella alennetaan lisäksi liikennepolttoaineiden hiilidioksidiverokomponenttia. Nollapäästöisten työsuhteautojen verotuen voimassaoloa jatketaan vuoteen 2029 saakka ja sähköautojen sekä lataushybridien ajoneuvoverotusta korotetaan.

Veroperustemuutokset

Keskeisten veroperustemuutosten vaikutus valtion verotuottoon vuositasolla, vuotuinen muutos, milj. euroa

	2026	2027	2028	2029
Ansiotuloverotuksen indeksitarkistus	-710	-687	-687	-687
Työtulovähennyksen kasvattaminen pieni- ja keskitulolaisia painottaen	-91	-93		
Vapaaehtoisen eläkesäästämisen verotuen poistaminen		54		
Yksityishenkilöiden lahjoitusvähennyksen laajentaminen	-10			
Osakesäästötilin enimmäissäästö määrän nostaminen 100 000 euroon	-5	-5		
Suurten ilmastoneutraaliin talouteen tähtäävien investointien verohyvyys			-50	
Metsävähennyksen korotus	-5	-5	-5	-5
Työsuhdetäyssähköautojen verotuen jatkaminen neljällä vuodella	-14			
Yleisradiotoiminnan ALV-kannan korotus	19			
Tupakkaveron korotus	50	50		
Väkevien alkoholijuomien alkoholiveron korotus	5	6		
Viinin ja muiden käymisteitse valmistettujen juomien alkoholiveron korotus	24			
Virvoitusjuomaveron korotus	10			
Polttoaineverotuksen CO ₂ -komponentin keventäminen	-50	-50		
Konesalien ja kaivostoiminnan sähköverotukien poisto	54			
Sähköautojen ja lataushybridien ajoneuvoverojen korotus	34			
Vinjettimaksun käyttöönotto		15		
Perintöveron maksuajan pidennys 10 vuoteen ja viivästyskoron laskeminen	-20	1		
Suurten konsernien täydennysvero	20			
Kaivosmineraaliveron korotus	4	4		
Matkailuautojen käyttövoimaveron korottaminen	11			
Rahapeliuudistukseen liittyvät verotulojen muutokset		206		

Verotulojen kehitys 2026—2029

Ansio- ja pääomatuloveron tuoton arvioidaan kasvavan keskimäärin n. 4,1 % kehyskaudella. Ansiotuloveroennuste perustuu ennusteisiin veronalaisten ansio- ja pääomatulojen kehityksestä. Palkkatulojen arvioidaan kasvavan keskimäärin n. 4,2 % vuodessa, eläketulojen keskimäärin 2,9 % ja pääomatulojen keskimäärin n. 3,7 % vuodessa. Ansio- ja pääomatuloveron tuottoon vaikuttavat myös edellä esitetyt veroperustemuutokset.

Yhteisöveron tuoton arvioidaan kasvavan kehyskaudella keskimäärin n. 4,8 % vuodessa. Yhteisöveron tuottoennuste pohjautuu kansantalouden tilinpidon toimintaylijäämäennusteen kehitykseen. Tämän lisäksi yhteisöveron tuottoon vaikuttavat veroperustemuutokset.

Arvonlisäveron tuoton arvioidaan kasvavan vuosina 2026—2029 keskimäärin 3,9 %. Kasvuennuste perustuu pääosin kotitalouksien kulutusmenojen kehitykseen. Arvonlisäveron tuoton arvioidaan kasvavan kehyskaudella veropohjan mukaisesti. Tärkeimmät arvonlisäverotuottoja kasvattavat verokantojen muutokset tulevat voimaan ennen vuotta 2026.

Valmisteverojen tuoton arvioidaan kokonaisuudessaan laskevan kehyskaudella keskimäärin 1,4 % vuodessa. Laskua selittää erityisesti energiaverotuottojen pieneneminen, joka on keskimäärin 4,6 % vuodessa. Valmisteverotuottoja alentavat verollisen kulutuksen väheneminen sekä energiaverotuksen osalta toteutettavat veronalennukset ja esimerkiksi kevyemmin verotettujen uusiutuvien polttoaineiden osuuden kasvaminen.

Rekisteröinnin yhteydessä kerättävän **autoveron** tuoton arvioidaan alenevan keskimäärin 10,8 % vuodessa. Autoveron tuoton alenemiseen vaikuttaa ennen kaikkea sähköautojen myyntiosuuden odotettu kasvu. Liikennekäytössäoloajalta kannettavan **ajoneuvoveron** tuoton arvioidaan alenevan veronkorotuksesta huolimatta keskimäärin 0,2 % vuodessa pitkälti autokannan keskimääräisen hiilidioksidipäästöarvon laskusta johtuen.

Varainsiirtoveron tuoton arvioidaan kasvavan keskimäärin n. 5 % kehyskaudella. Varainsiirtoverolain mukaan valtiolle suoritetaan varainsiirtoveroa kiinteistön ja arvopaperin omistusoikeuden luovutuksesta. Varainsiirtoverokanta kiinteistön luovutuksessa on 3 prosenttia. Arvopaperin esim. liikeosakkeen ja asunto-osakkeen luovutuksessa verokanta on 1,5 prosenttia.

Muut budjettitalouden tulot

Valtion saamat sekalaiset tulot ovat keskimäärin 7,7 mrd. euroa vuosina 2026—2029. Sekalaisten tulojen suurin yksittäinen erä on eläkemenojen rahoittamiseksi valtion eläkerahastosta tehtävät siirrot. Kehyskauden aikana siirrolla rahoitettava osuus eläkemenoista nousee 42 prosentista v. 2026 45 prosenttiin v. 2028 rahastolle asetetun rahastointitavoitteen täytyttyä.

Valtion asuntorahasto lakkautetaan ja sulautetaan talousarvioon 1.1.2026 alkaen talouspoliittisen ministerivaliokunnan linjauksen mukaisesti. Aiemmin rahastolle kertyneet tulot tuloutetaan jatkossa talousarvioon, ja lakkautuksen yhteydessä rahaston jäljellä oleva kassa tuloutetaan talousarvioon. Arvio kertaluonteisesta tuloutuksesta vuodelle 2026 on 2,4 mrd. euroa ja lisäksi talousarvioon kertyy arviolta 283 milj. euroa muuta tulovirtaa.

Sekalaisiin tuloihin sisältyvät myös EU:lta saatavat tulot. EU:n elpymisvälineestä oletetaan kertyvän tuloa 0,6 mrd. euroa v. 2026.

Vuonna 2026 valtion saamien osinko- ja osakkeiden myyntitulojen arvioidaan olevan 2,8 mrd. euroa. Arviota korottaa hallituksen investointiohjelman rahoitus. Vuosina 2027—2029 osinkotulojen arvioidaan olevan 1 150 milj. euroa vuodessa. Rahapelitoiminnan tuottojen arvioidaan alenevan 130 milj. euroon kehyskaudella. Alenema johtuu rahapeliuudistuksesta. Rahapelitoiminnasta saatavia tuottoja siirtyy uudistuksen yhteydessä veroihin ja veroluonteisiin tuloihin arpajaisveron ja pienin osin myös yhteisöveron tuottoon sekä uudelle momentille Veikkaus Oy:n yksinoikeustoimiluvastaan maksamana peruskorvauksena ja vuotuisena korvauksena.

Valtiovarainministeriön arvio budjettitalouden varsinaisista tuloista vuosina 2025—2029, mrd. euroa

	2025	2026	2027	2028	2029	2025—2028 keskim. vuosimuutos, %
	budjetoitu					
Verotulot yhteensä	67,5	70,1	72,9	75,1	77,4	3,5
— ansio- ja pääomatuloverot	26,7	27,7	28,9	30,1	31,4	4,1
— yhteisövero	5,6	6,0	6,4	6,6	6,7	4,8
— arvonalisävero	23,6	24,6	25,9	26,6	27,4	3,9

	2025	2026	2027	2028	2029	2025—2028 keskim. vuosimuutos, %
	budjetoitu					
— valmisteverot	6,7	6,8	6,6	6,4	6,4	-1,4
— muut verotulot	4,8	5,1	5,3	5,4	5,5	2,3
Sekalaiset tulot	6,9	9,9	7,3	7,0	6,7	2,3
Korkotulot, osakkeiden myyntitulot ja voiton tuloutukset	2,6	3,6	1,9	1,6	1,6	-5,8
— Osinkotulot ja osakkeiden myyntitulot	1,7	2,8	1,2	1,2	1,2	1,6
Tulot yhteensä¹	77,0	83,7	82,3	83,8	85,9	2,8

¹⁾ Sisältää myös valtion antamien lainojen takaisinmaksut.

4.5. Valtion budjettitalouden tasapaino ja velka

Valtion budjettitalouden alijäämän arvioidaan olevan 6,0 mrd. euroa v. 2026, mikä on 6,3 mrd. euroa vähemmän kuin vuodelle 2025 (ml. ensimmäinen lisätalousarviesitys) on budjetoitu. Vuoden 2026 alijäämää pienentää huomattavasti kertaluonteinen tekijä, kun Valtion asuntorahaston lakkautuksen yhteydessä rahaston jäljellä oleva kassa tuloutetaan talousarvioon. Arvio kertaluonteisesta tuloutuksesta on 2,4 mrd. euroa. Tuloutus ei vähennä valtion ja julkisen talouden velkaantumista. Ilman kertaluonteista tuloutusta alijäämä olisi n. 8,4 mrd. euroa v. 2026.

Vuosina 2027—2028 alijäämä on keskimäärin 9,0 mrd. euroa ja pienenee 8,1 mrd. euroon v. 2029. Alijäämä on vuosina 2026—2028 keskimäärin n. 0,3 mrd. euroa suurempi kuin kevään 2024 kehyspäätöksessä. Ilman kertaluonteista tuloutusta alijäämä olisi kyseisinä vuosina keskimäärin noin 1,1 miljardia euroa suurempi kuin kevään 2024 kehyspäätöksessä. Alijäämää ovat kasvattaneet mm. verotuloarvioiden aleneminen sekä useiden voimassa olevan lainsäädännön mukaisten määrärahojen tarvearvioiden kasvu.

Vuosittaisten korkomenojen arvioidaan nousevan vuodelle 2026 arvioidusta 3,3 mrd. eurosta kehyskauden loppuun mennessä 4,4 mrd. euroon. Valtiovarainministeriön suhdanne-ennusteessa pitkien korkojen arvioidaan säilyvän kehyskaudella lähes muuttumattomana n. 2,6 prosentissa ja lyhyiden korkojen ennakoitua pysyvän noin 2 prosentissa. Korkomenojen kasvua ylläpitää myös valtiontalouden suuri alijäämä.

Valtionvelan määrän arvioidaan olevan n. 190 mrd. euroa vuoden 2026 lopussa, mikä on n. 64 % suhteessa bruttokansantuotteeseen. Valtionvelan määrän arvioidaan kasvavan noin 34½ mrd. eurolla vuosina 2026—2029. Vuoden 2029 lopussa valtionvelan arvioidaan olevan noin 216 mrd. euroa, mikä on n. 65 % suhteessa bruttokansantuotteeseen. Valtionvelan kehityksessä on huomioitu se, ettei Valtion asuntorahaston jäljellä olevan kassan kertaluonteinen tuloutus vähennä valtion velanottotarvetta.

Valtiovarainministeriön arvio budjettitalouden tasapainosta vuosina 2025—2029, mrd. euroa, käyvin hinnoin

	TA 2025 + LTA	2026	2027	2028	2029
Budjettitalouden arvioidut tulot yhteensä ¹	77,0	83,7	82,3	83,8	85,9
Budjettitalouden arvioidut menot yhteensä, käyvin hinnoin ²	89,3	89,8	91,0	93,1	94,0
Arvio budjettitalouden tasapainosta	-12,3	-6,0	-8,7	-9,3	-8,1
Valtionvelka suhteessa BKT:hen, %	63½	64	64	65	65

¹⁾ Sisältää myös valtion antamien lainojen takaisinmaksut.

²⁾ Menot on muutettu käypähintaiseksi valtiovarainministeriön valtionmenojen hintaindeksiennusteella, joka antaa suuntaa antavan arvion hintakehityksestä kehyskaudella.